

[af]

METTE EGELUND OLSEN, JOURNALIST VED CENTER FOR OLIGOFRENIPSYKIATRI,
ÅRHUS UNIVERSITETSHOSPITAL, RISSKOV | metteols@rm.dk

NÅR LIVET HAR GJORT DEM ONDT

[Hjælp behov] De er omsorgssvigtede. De er traumatiserede. De er udviklingshæmmede. Og de er kriminelle. De befinder sig ofte blandt de bedst begavede udviklingshæmmede mennesker, og de har brug for støtte til at finde tilbage til et værdigt liv. Psykologerne på Center for Oligofrenipsykiatri hjælper dem på vej.

På Center for Oligofrenipsykiatri ved Århus Universitetshospital, Risskov arbejder tre psykologer, der behandler og undersøger udviklingshæmmede med psykiske lidelser. En del af disse udviklingshæmmede mennesker har en kriminel baggrund. De tilhører ofte gruppen af lettere udviklingshæmmede.

De fleste af de kriminelle udviklingshæmmede i behandling har domme bag sig for seksuelle overgreb, vold, trusler og brandstiftelse, mens traditionel berigelseskriminalitet fylder forholdsvis lidt.

Psykologerne har den fordel, at de ikke alene beskæftiger sig med behandlingen, men også med undersøgelsen. De kan blandt andet lave de psykologundersøgelser, som indgår i mentalklæringer og dermed pege på, hvilke foranstaltninger, der kunne mindske risikoen for ny kriminalitet. Det kan eksempelvis være faste rammer og en struktureret hverdag.

Centrets psykologer tilbyder foruden samtalebehandling og undersøgelse også supervision, temadage, undervisning, kurser og vidensdeling i form af blandt andet artikler.

Tilbage til et liv

Psykologerne laver undersøgelser både før og efter de kriminelle udviklingshæmmede skal anbringes.

Formålet er blandt andet at pege på, hvordan det videre forløb skal være, så det udviklingshæmmede menneske med en kriminel baggrund får et liv igen. Og netop liv er ofte hvad, de ikke har haft. I hvert fald ikke et godt liv.

De domsanbragte udviklingshæmmede, der er i behandling på Center for Oligofrenipsykiatri, er ofte både de bedst begavede og personlighedsmæssigt mest belastede blandt de udviklingshæmmede.

De har således været mest udsat for misrøgt, mishandling og understimulering. De har så sjældent mødt trykthed

og tillid, at de har svært ved at skabe relationer. Og netop relationer er vigtige i det opbyggende arbejde hen mod et liv, der er værd at leve.

Personalet betyder meget

Det pædagogiske personale inddrages i psykologsamtalerne for at bevidne klienternes fortællinger og små fremskridt. Det sker selvfølgelig med klienternes samtykke. Tit oplever psykologerne, at den domsanbragte gerne vil have personalet med til samtalerne. Fordi de har brug for det bånd, de endelig har fået knyttet til et andet menneske. Psykologerne understøtter og arbejder med relationen og udbygger dermed evnen til at have tilknytning til andre mennesker.

Psykologerne ser klienterne cirka en gang hver fjortende dag. De andre – personalet – ser dem hver dag. De skal derfor bære det igennem derhjemme. Og pædagogerne lærer også noget af at være med til samtalerne, som de kan bringe med ind i deres arbejde derhjemme. Det kan for eksempel handle om anerkendende måder at tale til hinanden på.

Selvfolgelig tales der om det, der er tungt og svært. Men der tales ikke kun om, at problemet findes inden i individet, men der ses også på årsagerne i klientens omgivelser og mulighederne for at andre kan hjælpe. For det er et helhedsorienteret arbejde. Psykologerne vil for eksempel meget gerne ud på bostederne og fortælle. Tit mangler pædagogerne indgange og redskaber til at tackle deres domsanbragte beboere.

En anden tilknytning

Teoriene og baggrunden bag den behandling, der tilbydes, er bred.

Det udviklingspsykologiske perspektiv er meget vigtigt. Lige så er tilknytnings-teorien, der betyder, at psykologen kan arbejde med klientens tilknytnings-erfaringer. Det sker blandt andet ved at tilbyde en positiv og mere tryk og tillidsskabende tilknytningserfaring, hvor der tidligere ingen har været.

Derudover spiller ord som anerkendelse og følelsesmæssig afstemning også ind. Alt i alt er der tale om langvarige forløb. Disse mennesker er sjældent blevet spejlet i, hvad der er på færde inden i dem selv. Derfor arbejder psykologerne også med at udvikle evnen til affektregulering. For at kunne styre sine følelser, skal man først lære dem at kende, og der skal være nogen til at spejle dem, hvilket der som sagt sjældent har været for mange af disse mennesker.

Affektregulering indebærer blandt andet, at de udviklingshæmmede mennesker med dom lærer, at der er nuancer og grader af følelser, og det vil igen måske give dem større tålmodighed.

De gode historier

Og så er der det narrative element, der handler om de domsanbragtes identitetsfortællinger.

Mange har en grundlæggende opfattelse eller fortælling om, at de slet ikke skulle have været her. De har et meget lavt selvværd. Næsten alt omkring egen identitet er sort syn. De kan ikke blive til noget. Men hvis man bag alt dette kan være med til at skabe en anden og mere nuanceret fortælling med fokus på personens ressourcer eller positive erfaringer, kan det ændre meget.

Terapeutiske breve er en metode, der kan bruges i forbindelse med narrativ terapi. Her skriver man de gode historier ned.

Mona – en udviklingshæmmede kvinde i behandling – mødte en mand, der kommenterede hendes fine cykel. Hun fornemmede, at der var noget galt, og at hun skulle væk fra ham. I et terapeutisk brev skrev psykologen til hende, at hun syntes, det var flot, at Mona var i stand til at kunne fornemme, at manden ikke havde gode intentioner. Sådan havde Mona aldrig selv set det. Hun havde kun tænkt på sig selv som et slags offer.

Psykologen fortæller en anden identitetsfortælling, hvor Monas adfærd op-

Psykologerne fra Center for Oligofrenipsykiatri ved Århus Universitetshospital, Risskov (fra venstre Hanne Bisgaard, Trine Reippuert Knudsen og Lene Ravn) beskæftiger sig med undersøgelse og behandlingen af udviklingshæmmede med kriminel baggrund.

fattes positivt. Man skaber en modvægt til de meget negative fortællinger, som disse mennesker ofte bærer rundt på.

Differentialdiagnostik er også en del af psykologernes arbejde. Det indebærer, at psykologerne i forbindelse med undersøgelser og testninger kan formulere en hypotese om, hvad der ellers kan være galt. Eller, hvad det også kan handle om. Det kan for eksempel være autisme eller ADHD, der er på spil.

Observationer fylder også en del. For mange af de domsanbragte udviklingshæmmede er så nederlagsprægede, at de under en testning bliver så usikre, at de ikke kan vise, hvad de egentlig kan.

De lette tunge

Typisk er de kriminelle udviklingshæmmede, der er i behandling på centret, som sagt de bedst begavede. Men der skelnes ikke så meget mellem, om de er domfældte eller ej. Men noget går igen

i denne gruppe. De er ofte omsorgssvigtede, personlighedsforstyrrede og traumatiserede efter vold, alkoholmisbrugende forældre og seksuelt misbrug.

Disse mennesker har oplevet nederlag på nederlag. Foruden at de er omsorgssvigtede hjemmefra, har de været udsat for mobning. Og lærerne kan have 'overset' problemerne, hvorfor der ikke blev handlet. Der er mange lag af svigt, og der er meget at afdække. Men psykologerne på Center for Oligofrenipsykiatri tilbyder veje, så man kan finde ind til kernen. Ind til det menneske, der også har ret til et liv. Et værdigt liv på trods af tidligere handlinger.

[f:] CENTER FOR OLIGOFRENIPSYKIATRI

Center for Oligofrenipsykiatri består af Oligofreniklinikken, der varetager behandlingen af udviklingshæmmede mennesker med psykiske lidelser, og Videnscenter for Psykiatri og Udviklingshæmning, der formidler viden om udviklingshæmmede mennesker og psykiske lidelser. Formidlingen sker via artikler, hæfter, hjemmesiden, kurser, konferencer, temadage og supervision.

Centret har fire psykologer, herunder tre kliniske, tre psykiatere, to sekretærer, en informationsmedarbejder, en journalist og en fotojournalist.

Centrets psykologer tilbyder efter forudgående visitation gratis samtalebehandling. Det kræver en henvisning fra egen læge til Oligofreniklinikken, hvor overlægen visiterer til et eventuelt videre psykologtilbud, der er en del af regionens tilbud til borgerne. Der skal betales for de øvrige ydelser som eksempelvis supervision, kurser, udredninger, undersøgelser, observationer, testninger, temadage, undervisning, som hører under Videnscenter for Psykiatri og Udviklingshæmning.

Center for Oligofrenipsykiatri
Skovagervej 2
8240 Risskov
telefon: 77892990
email: videnscenter@oligo.dk
www.oligo.dk